

Агата Кристи

Странный случай с Артър
Кармайкъл

(Взет от записките на покойния
доктор Едуард Карстеърс, виден
психолог)

Съзнавам абсолютно, че съществуват два определени начина да се погледне на странните и трагични събития, описани от мен по-долу. Моето собствено мнение никога не е било по-различно. Убедиха ме, че трябва да опиша тази история без съкращения, и вярвам, че благодарение на науката такива странни и необясними факти не потъват в забрава.

За пръв път се запознах със случая посредством една телеграма от моя приятел доктор Сетъл. Освен, че се споменаваше името Кармайкъл, в телеграмата не пишеше нищо друго, но подчинявайки се на написано-то, в 12,20 взех влака от Падингтън за Уолдън, Хартфордшър.

Името Кармайкъл не ми беше непознато. Познавах се бегло с покойния сър Уилям Кармайкъл от Уолдън, макар през последните единнайсет години да не го бях виждал. Знаех, че има един син, сега баронет, който навярно вече беше млад мъж на около двацет и три години. Помня смътно, че се носеха слухове за втория брак на сър Уилям, но не знаех нищо определено, само може би усещането за нещо нередно около втората лейди Кармайкъл.

На гарата ме посрещна Сетъл.

– Много хубаво, че идваш – каза той, докато стискаше ръката ми.

– Ами. Вероятно има нещо за мен?

– И още как.

– Значи, душевно разстройство? – опитах да отгатна аз. – С някои необичайни характеристики?

Вече се бяхме настанили с багажа ми в една висока двуколка, която ни отвеждаше от гарата по посока на Уолдън, на три мили път оттам. За минута-две Сетъл не отговори. После изведнъж се отприщи.

– Цялата история е крайно неразбираема! Млад мъж, двацет и три годишен, абсолютно нормален във всяко отношение. Приятно, приветливо момче, съвсем мъничко надменен, може би недотам интелигентен, но отличен екземпляр от типичното съсловие млади англичани от висшите кръгове. Една вечер си ляга в обичайното за него здравословно състояние, а на следващата сутрин го виждат да се разхожда из селото като полуидиот, неспособен да разпознае най-близките и най-скъпите си.

– Ха! – възкликнах аз развеселен. Случаят обещава да е интересен. – Пълна загуба на памет? И това се случи?

– Вчера сутринта. На 9 август.

– И не е имало нищо – никакъв шок, за който да ти е известно и който да е причина за това състояние?

– Нищо.

Ненадейно се усъмних.

– Нещо май криеш?

– Нне.

Колеланието му потвърди съмненията ми.

– Трябва да знам всичко.

– Няма нищо общо с Артър. Има общо с къщата.

– С къщата? – повторих аз озадачен.

– Ти си запознат с множество такива случаи, нали, Карстеърс? Оглеждал си така наречените къщи, обитавани от духове? Какво мислиш за това явление?

– В девет от десетте случая – измама – отвърнах аз. Но десетият – е, да, натъквал съм се на явления, абсолютно необясними от обикновената, материалистичната гледна точка. Аз вярвам в окултното.

Сетъл кимна. Точно завивахме покрай портите на парка. Той посочи с камшика си към ниска голяма къща на склона на хълма.

– Ето я къщата – каза. – И има нещо в тази къща, нещо обезпокоително – ужасяващо. Всички го чувстваме. При това аз не съм суеверен.

– В каква форма е това нещо? – попитах.

Той погледна право пред себе си.

– По-добре да не ти бях казвал нищо. Нали разбираш, ако беше дошъл тук, без да знаеш нищо и ти да го видиш, тогава...

– Да – казах аз, – така би било по-добре. Но ще се радвам, ако ми разкажеш малко повече за семейството.

– Сър Уилям – започна Сетъл – беше женен два пъти. Артър е дете от първата му жена. Но преди девет години той се ожени повторно и сегашната лейди Кармайкъл е малко потайна. Тя е полуангличанка и подозирам, че във вените си има азиатска кръв.

Той замълча.

– Сетъл – казах аз, – ти не харесваш лейди Кармайкъл.

Той си го призна най-чистосърдечно.

– Не я харесвам. Винаги ми се е струвало, че в нея има нещо злоещо. Но да продължа. От втората си жена сър Уилям има друго дете, също момче, което сега е на осем години. Преди три години сър Уилям умря и Артър наследи титлата и имението. Неговата мащеха и прероден брат продължиха да живеят с него в Уолдън. Трябва да ти кажа, че имението е много западнало. Почти всички доходи на сър Артър отиват за неговото поддържане. Това, което сър Уилям успя да остави на жена си, е няколкостотин годишно, но за щастие Артър винаги е имал прекрасни

отношения със своята мащеха и много се радваше на възможността да живее с нея. А сега.

– Да?

– Преди два месеца Артър се сгоди за едно очарователно момиче, някоя си госпожица Филис Патърсън. И добави, снишавайки глас с нотка на възлание: – Щяха да се женят следващия месец. Сега тя живее временно тук. Можеш да си представиш колко е потресена.

Сведох мълчаливо глава.

Наближавахме къщата. От дясната ни страна се простираше под лек наклон зелена морава. Внезапно пред очите ми се разкри очарователна гледка. По поляната към къщата идваше младо момиче. Беше без шапка и слънчевата светлина отразяваше блясъка на разкошната ѝ златиста коса. Носеше огромна кошница с рози, а около краката ѝ се увиваше любовно красива сива персийска котка, докато тя пристъпваше нагоре. Изгледах Сетъл въпросително.

– Това е госпожица Патърсън – каза той.

– Клетото момиче – казах, – клетото момиче. Каква прелестна картина – с тези рози и сивата котка.

Дочух лек звук и бързо извърнах поглед към приятеля си. Юздите се бяха изплъзнали от пръстите му и лицето му беше побеляло.

– Какво става? – възкликнах аз.

Той се овладя с усилие. След още няколко минути пристигнахме и аз го последвах в зелената гостна, където беше поднесен чай.

При нашето влизане жена на средна възраст, но все още красива, стана и тръгна към нас с протегнатата ръка.

– Това е моят приятел доктор Карстеърс, лейди Кармайкъл.

Не мога да обясня инстинктивната вълна на отблъскване, която ме заля, когато поех протегнатата ръка на тази очарователна и достопочтена жена: тя се движеше с мрачна и упоителна грация, която ми напомни намек на Сетъл за ориенталската кръв.

– Много хубаво от ваша страна да дойдете, доктор Карстеърс – каза тя с нисък напевен глас, – и да направите опит да ни помогнете в голямата ни беда.

Измърморих някакъв повърхностен отговор и тя ми подаде чаша с чай.

След няколко минути в стаята влезе момичето, което бях видял на поляната отвън. Котката вече не беше с нея, но още носеше в ръка кошницата с рози. Сетъл ме представи и тя пристъпи непринудено напред.

– О! Доктор Карстеърс, доктор Сетъл ни е разказвал толкова много

за вас. Имам чувството, че ще успеете да направите нещо за нещастния Артър.

Госпожица Патърсън беше действително много приятно момиче, макар да имаше бледи страни и откритите ѝ очи да бяха заобиколени от тъмни кръгове.

– Скъпа млада госпожице – казах аз успокоително, – вие наистина не трябва да се отчайвате. Тези случаи на загубена памет или раздвояване на личността са често съвсем краткотрайни. Пациентът може всеки момент да се възстанови напълно.

Тя разтърси глава.

– Не мога да повярвам, че е раздвояване на личността – каза тя. – Това просто не е Артър. Това не е неговата личност. Не е той.

– Филис, скъпа – обади се лейди Кармайкъл с тихия си глас, – започвай чаша чай.

Нещо в израза на очите ѝ, когато се спряха върху момичето, ми подсказа, че лейди Кармайкъл не обича особено бъдещата си снаха.

Госпожица Патърсън отказа чая и за да олекотя разговора, аз казах:

– Няма ли паничка с мляко за котенцето?

Тя ме погледна малко странно.

– Котенцето?

– Да, вашето приятелче отпреди няколко минути, в градината.

Прекъсна ме трясък. Лейди Кармайкъл беше бутнала чайника и горещата вода се изливаше на пода. Спуснах се да оправям стореното, а Фелис Патърсън изгледа питащо Сетъл. Той стана.

– Би ли могъл да видиш пациента, Карстърс?

Тутакси го последвах. Госпожица Патърсън дойде с нас. Изкачихме се на горния етаж и Сетъл извади от джоба си ключ.

– Понякога има желание да скита – обясни той. – Затова, когато не съм в къщата, обикновено заключвам вратата.

Той завъртя ключа в ключалката и влязохме вътре.

На перваза на прозореца седеше млад мъж – последните лъчи на западното слънце се разливаха в жълто. Беше седнал, странно скован, целият някак прегърбен, всичките му мускули отпуснати. Отначало помислих, че въобще не съзнава присъствието ни, докато ненадейно видях, че под неподвижните клепащи внимателно ни наблюдава. Когато се срещнаха с моите, очите му се сведоха и той премигна. Но не помръдна.

– Хайде, Артър – живо започна Сетъл. – Госпожица Патърсън и един мой приятел са дошли да те видят.

Но младежът на прозореца само премигна. И все пак след миг-два

забелязах, че отново ни гледа – крадешком и потайно.

– Искаш ли чай? – попита Сетъл, все така високо и живо, сякаш говореше на дете.

Постави на масата чаша с мляко. Вдигнах вежди изненадано и Сетъл се усмихна.

– Чудно – каза той, – единственото, до което се докосва, е млякото.

След минута или две, без да бърза излишно, сър Артър изправи един по един първо краката, а после и ръцете от сгърчената си поза и бавно пристъпи до масата. Изведнъж осъзнах, че движенията му са абсолютно безшумни, краката му не направиха нито звук, докато пристъпваха. Когато стигна до масата, той се протегна неочаквано енергично и направи стойка с единия крак изпънат напред, а другия силно изтегнат назад. Продължи с това упражнение колкото може по-дълго, а след това се прозя. Никога не бях виждал такава прозявка! Тя сякаш закри цялото му лице.

После вниманието му се насочи към млякото и той се наведе над масата така, че докосна течността с устните си.

Сетъл отвърна на питащия ми поглед.

– Изобщо не използва ръцете си. Като че ли се е върнал в някакъв примитивен стадий. Неочаквано, нали?

Усетих как Филип Патърсън се сви край мен и успокоително положих ръка върху нейната.

Най-накрая млякото свърши и Артър Кармайкъл отново се протегна, а после със същите безшумни стъпки зае мястото си пак до прозореца, където седна, свит като преди, премигващ насреща ни.

Госпожица Патърсън ни поведе в коридора. Цялата трепереше.

– О! Доктор Карстеърс – извика тя. – Това не е той, това нещо там не е Артър! Щях да го почувствам щях да го позная.

Тъжно поклатих глава.

– Мозъкът може да погажда странни номера, госпожице Патърсън.

Признавам, че бях озадачен от тоя случай. Представяше ми необичайни характеристики. Макар и никога досега да не бях виждал младия Кармайкъл, нещо в особения му начин на ходене и премигване ми напомняше за някого или за нещо не съвсем на мястото си.

Вечерята беше съвсем мълчалива, бремето на разговора беше поето от лейди Кармайкъл и от мен. Когато дамите се оттеглиха, Сетъл ме попита за впечатлението ми от домакинята.

– Трябва да призная – казах аз, – че кой знае защо тя никак не ми харесва. Ти беше съвсем прав, че у нея има източна кръв, и бих казал, че

притежава изявени окултни способности. Тя е жена с изключителна магнетична сила.

Сетъл понечи сякаш да каже нещо, но се спря и след минута-две просто отбеляза:

– Тя е абсолютно посветена на малкия си син.

Седнахме отново в зелената гостна след вечерята.

Точно бяхме привършили с кафето и разговаряхме доста сковано върху темите на деня, когато отвън котката започна жално да мяука, за да я пуснат вътре. Никой от нас не обърна внимание и тъй като аз обичам животните, след миг станах.

– Мога ли да пусна нещастното животно при нас? – обърнах се аз към лейди Кармайкъл.

Лицето ѝ изглеждаше съвсем бяло, реших аз, но тя направи лек жест с глава, който взех за съгласие, и като пристъпих към вратата, я отворих. Но коридорът отвън беше абсолютно празен.

– Странно – отбелязах, – мога да се закълна, че чух някаква котка.

Щом се върнах при стола си, забелязах, че всички напрегнато ме гледат. Това ме накара да се почувствам неловко.

Легнахме си рано. Сетъл ме придружи до стаята.

– Всичко ли си имаш тук? – попита той, като се огледа.

– Да, благодаря.

Той се бавеше някак неуверен, сякаш имаше да ми казва нещо, но не можеше да започне.

– Междувпрочем – отбелязах аз, – ти ми каза, че в тази къща има нещо потайно. До момента всичко ми изглежда съвсем нормално.

– И я наричаш приветлива?

– Едва ли точно така – при създадените обстоятелства. Очевидно е в сянката на голяма скръб. Но по отношение на някакви необясними явления, бих казал, че здравословно е съвсем добре.

– Лека нощ – каза рязко Сетъл. – И приятни сънища.

Сънища наистина имам. Сивата котка на госпожица Патърсън сякаш се беше отпечатала върху мозъка ми. Стори ми се, че през цялата нощ сънувах това нещастно животно.

По едно време се стреснах и се събудих. Внезапно проумях какво е довело така насилствено котката в мислите ми. Бедното създание настоячиво мяукаше пред вратата ми. Беше невъзможно да заспя с този шум. Запалих свещ и приближих до вратата. Но в коридора пред стаята ми нямаше нищо, въпреки че мяукането продължаваше. Хрумна ми нещо друго. Сигурно нещастното животно е затворено някъде и не може

да излезе. Наляво беше краят на коридора, където се намираще стаята на лейди Кармайкъл. Затова се обърнах надясно и направих няколко крачки, когато шумът се поднови, този път зад мен. Обърнах се рязко и звукът отново долетя, този път съвсем ясно от дясната ми страна.

Нещо, вероятно течението в коридора, ме накара да, потръпна и аз побързах да се върна в стаята си. Всичко беше утихнало вече и скоро отново заспах – за да се събудя за един нов, лъчезарен летен ден.

Докато се обличах, видях през прозореца нарушителя на моята нощна почивка. Сивата котка пълзеше бавно и крадешком през моравата. Реших, че целта на атаката и е малко ято от птици, заети да чуруликат и да се перчат малко по-нататък.

И тогава се случи нещо много интересно: Котката се впусна и мина точно посред птиците, козината и почти ги докосна – но те не отлетяха. Не можах да го разбера – изглеждаше необяснимо.

Това ми направи толкова силно впечатление, че не успях да се въздържа и го споменах на закуската.

– Знаете ли – обърнах се аз към лейди Кармайкъл, имате крайно необикновена котка.

Чух припряното издрънчаване на чашата върху чинийката и съгледах Филис Патърсън с притиснати една към друга устни и учестен дъх, втренчена най-сериозно в мен.

Настъпи миг мълчание, после лейди Кармайкъл каза по един изключително неприятен начин:

– Сигурно имате някаква грешка. Тук нямаме котка. Никога не съм имала котка.

Ясно беше, че съм настъпил нечие болно място, затова на бърза ръка промених темата.

Но тая история ме озадачи. Защо лейди Кармайкъл беше заявила, че в къщата няма котка? Да не би да беше на госпожица Патърсън и присъствието ѝ да се криеше от стопанката на къщата? Лейди Кармайкъл навярно хранеше някаква антипатия към котките, което се среща често в наше време. Това едва ли беше разумно обяснение, но за момента трябваше да си наложа да запазя спокойствие.

Нашият пациент беше все в същото състояние. Този път направих обстоен преглед и имах възможност да го разуча по-отблизо, отколкото предната вечер. По мое настояване беше уредено той да прекарва колкото е възможно повече от времето заедно със семейството. Надявах се не само да получа по-добра възможност да го наблюдавам, когато не е нащрек, но и защото ежедневната програма в къщата можеше да събуди

някакъв проблясък в съзнанието му. Поведението му обаче остана непроменено. Беше тих и смирен, изглеждаше отваян, но всъщност наблюдаваше всичко напрегнато и доста лукаво. Едно нещо определено ме изненадваше прекомерната любвеобилност, която проявяваше към своята мащеха. На госпожица Патърсън въобще не обръщаше внимание, но винаги успяваше да седне колкото е възможно по-близо до лейди Кармайкъл, а веднъж го видях да потърква глава о рамото ѝ в някакъв нем израз на любов.

Разтревожих се от този факт. Не можех да не усетя, че има някакъв ключ към цялата история, който до момента ми беше убягвал.

– Много странен случай – казах аз на Сетъл.

– Да – съгласи се той, – много показателен. Той ме погледна – някак крадешком, реших аз.

– Каж ми – помоли ме, – не ти ли напомня той на нещо?

Думите му ме поразиха неприятно и ми припомниха за моите впечатления от предния ден.

– На какво да ми напомня? – попитах.

Той разтърси глава.

– Навярно си въобразявам – измърмори. – Само си въобразявам.

И не пожела да каже нищо по въпроса.

Въобще като че някаква мистерия обгръщаше цялата тази история. Все още бях обзет от онова смушаващо усещане, че не съм се добрал до ключа, който щеше да допусне светлината. По отношение на един позначителен въпрос също имаше нещо загадъчно. Имам предвид онази дребна история със сивата котка. По една или друга причина това нещо вече ми лазеше по нервите. Сънувах котки – непрекъснато си представях, че ги чувам. От време на време в далечината съзирах красивото животно. Фактът, че съществува някаква загадка, свързана с нея, непоносимо ме гложеше. Един следобед се поддадох на внезапен порив и помолих лакея за някои сведения.

– Можеш ли да ми кажеш нещо – попитах – за котката, която виждам от време на време?

– Котката ли, сър? – Изглеждаше вежливо учуден.

– Нямаше ли няма ли тук котка?

– Нейно благородие имаше котка, сър. Много я обичаше. Само че се наложи да я махнем. Много жалко, защото беше красиво животно.

– Сива котка ли? – попитах бавно аз.

– Да, сър. Персийска.

– И казваш, че я махнахте?

– Да, сър.

– Съвсем сигурен ли си, че беше унищожена?

– О, съвсем сигурен, сър. Нейно благородие не искаше да я даде на ветеринар сама го направи. Има вече почти седмица. Погребана е ей там, под червения бук, сър. – И той излезе от стаята, оставяйки ме да размишлявам.

Защо лейди Кармайкъл беше потвърдила така категорично, че никога не е имала котка?

По някаква интуиция допусках, че историята с тази котка има особено значение. Намерих Сетъл и го дръпнах настрана.

– Сетъл – казах, – искам да ти задам един въпрос. Случайно да си чувал или виждал котка в тази къща?

Той не се изненада от въпроса. Като че дори го бе очаквал.

– Чувал съм я – отвърна. – Но не съм я виждал.

– Но не помниш ли първия ни ден? – извиках аз. На поляната с госпожица Патърсън!

Той ме изгледа, без да мигне.

– Наистина видях госпожица Патърсън да прекосява поляната. Нищо друго.

Започнах да разбирам.

– Тогава – казах, – котката? Той кимна.

– Исках да разбера дали и ти непредубедено ще чуеш това, което ние чуваме.

– Значи всички вие го чувате?

Той пак кимна.

– Странно – промълвих замислено. – Никога не съм чувал котка да обитава къща като дух.

Казах му какво съм научил от лакея и той изрази учудване.

– Това е ново за мен. Не го знаех.

– Но какво означава то? – попитах безпомощно аз.

Той разтърси глава.

– Господ знае! Но ще ти кажа, Карстеърс страхувам се. Гласът на това нещо звучи заплашително.

– Заплашително? – попитах рязко аз. – За кого?

Той разпери ръце.

– Не мога да кажа.

Едва след вечеря разбрах значението на тия думи. Седяхме в зелената гостна както вечерта при моето пристигане, когато отново долетя високото настойчиво мяукане на котка пред вратата. Този път обаче

тонът беше безпогрешно гневен – свирепо котешко виене, проточено и заплашително. И точно когато прекъсна, металната дръжка на вратата отвън силно се раздрънча сякаш от котешка лапа. Сетъл се стресна.

– Заклевам се, че това беше наистина – извика той. Втурна се към вратата и я отвори със замах. Навън нямаше нищо.

Върна се, попивайки чело с кърпа. Филип бе пребледнял и трепереше, лейди Кармайкъл беше мъртвешки бледа. Само Артър, приклекнал доволно като някакво дете, с глава облегната на коляното на своята мащеха, беше спокоен и без отношение към случилото се.

Госпожица Патърсън ме хвана за ръката и се качихме на горния етаж.

– О! Доктор Карстеърс – извика тя. – Какво е това? Какво означава всичко тук?

– Все още не знаем, скъпа млада лейди – казах. – Но имам намерение да разбера. Не бива да се боите. Убеден съм, че лично за вас няма никаква опасност.

Тя ме погледна усъмнена.

– Така ли мислите?

– Сигурен съм – отговорих твърдо. Спомних си колко любовно се увиваше сивата котка около краката ѝ и не изпитах никакво предчувствие. Заплахата не засягаше нея.

Известно време се мъчех да заспя и накрая изпаднах в неспокойна дрямка, от която се събудих с чувството за някакъв шок. Чух, че нещо драска и пращи като че ли някой силно разпаря или къса парче плат. Сकोчих от леглото и се втурнах към коридора. В същия момент от насрещната стая стремително се появи Сетъл. Звукът идваше от лявата ни страна.

– Нали чуваш, Карстеърс? – извика той. – Чуваш, нали?

Бързо приближихме до вратата на лейди Кармайкъл. Нищо не бе минало покрай нас, но шумът престана. Свещите ни потрепваха неясно по бляскащите плоскости на вратата на лейди Кармайкъл. Вперихме погледи един в друг.

– Знаеш ли какво беше това? – прошепна едва-едва той.

Кимнах.

– Котешки нокти, които дерат и разкъсват парче плат.

Потръпнах. Изведнъж съгледах нещо и сведох свещта, която държах.

– Я виж тук, Сетъл.

„Тук“ имаше някакъв стол, облегнат на стената – тапицерията на

седалката му беше раздрана и разпокъсана на дълги ивици.

Разгледахме го по-отблизо. Той ме погледна и кимна.

– Котешки нокти – каза и рязко пое дъх. – Няма грешка. – Очите му се преместиха от стола към затворената врата. – Това е лицето, към което е насочена заплахата. Лейди Кармайкъл!

Тази нощ не можах да спя повече. Нещата бяха стигнали до положение, когато нещо трябваше да се направи. Доколкото знаех, имаше само едно лице, което можеше да даде ключ за състоянието на нещата. Подозирах, че лейди Кармайкъл знае повече, отколкото държи да сподели.

Тя беше смъртнобледа, когато слезе на другата сутрин да закуси, и едва побутна храната в чинията си. Сигурен бях, че само някаква желязна решителност държеше устата ѝ затворена. След закуската размених няколко думи с нея. Запитах я направо:

– Лейди Кармайкъл – подхванах. – Имам причини да вярвам, че ви заплашва сериозна опасност.

– Наистина? – Тя посрещна думите ми с абсолютно безразличие.

– В тази къща има – продължих аз – нещо. Присъствие някакво, което очевидно е враждебно спрямо вас.

– Глупости – измърмори тя надменно. – Нима мога да вярвам в някакви щуротии!

– Столът пред вашата стая – отбелязах сухо – снощи е бил съдран на ивици.

– Наистина? – Тя вдигна вежди, както ми се стори, учудено, но забелязах, че ѝ бях съобщил нещо, което тя вече знаеше. – Някаква наивна банална шега, предполагам.

– Не е точно така – отговорих аз малко развълнувано. – Искам да ми кажете – заради вас самата – замълчах.

– Да ви кажа какво? – заинтересува се тя.

– Нещо, което да хвърли светлина върху историята – казах натъртено аз.

Тя се разсмя.

– Нищо не зная – каза. – Абсолютно нищо.

Едва ли някакво предупреждение за опасност би могло да я накара да направи каквото и да е признание. И все пак бях убеден, че тя знае много повече от всеки от нас и държи някакъв ключ към загадката, от която нямахме и понятие. Но осъзнах, че е абсолютно невъзможно да я накарам да говори.

Реших обаче да взема всички предпазни мерки, след като бях

сигурен, че я заплашва съвсем реална и непосредствена опасност. Преди да си легне на следващата вечер, Сетъл и аз направихме подробен оглед на стаята. Споразумяхме се да дежурим на смени в коридора.

Пръв поех дежурството аз – всичко мина без инциденти и в три часа Сетъл ме смени. След предишната безсънна нощ бях уморен и тутакши заспах. Сънувах много интересен сън.

Сънувах, че сивата котка седи до леглото ми, а очите ѝ са фиксирани в моите, странно молещи. После, с лекотата, характерна за всеки сън, проумях, че това създание иска да го последвам. Тръгнах и то ме поведе надолу по голямото стълбище и наядсно към отсрещното крило на къщата до една стая, която очевидно беше библиотека. Спря от едната страна на стаята и повдигна предните си лапички така, че да се опрат на една от по-долните полици с книги, като в същото време се вторачи още веднъж в мен със същия трогателен поглед, изпълнен с молба.

И тогава котката и библиотеката избледняха – и аз се събудих, за да открия, че е настъпило утрото.

Дежурството на Сетъл бе преминало без инциденти, но той живо се заинтересува от съня ми. По моя молба той ме отведе в библиотеката и тя съвпадна във всяка подробност с моето видение. Можех дори да посоча точното място, където животното ме беше погледнало тъжно за последен път.

Стояхме двамата в безмълвно удивление. Внезапно ми хрумна нещо и аз се наведох да прочета заглавията на книгите точно на това място. Забелязах, че мястото е празно.

– От тук е взета някаква книга – казах на Сетъл.

Той също спря при полицата.

– Хей – възкликна той. – Тук отзад има някакъв пирон и на него се е закачило парченце от липсващата книга.

Той внимателно откачи парченцето хартия. Беше не по-голямо от един квадратен инч, но върху него беше отпечатана една много важна думичка: „Котката“

– Тръпки ме побиват – каза Сетъл. – Направо е злоещо.

– Всичко бих дал да разбера – казах – коя книга липсва от тук. Смяташ ли, че има как да открием?

– Може би по някакъв каталог. Вероятно лейди Кармайкъл.

Разтърсих глава.

– Лейди Кармайкъл нищо няма да ти каже.

– Така ли смяташ?

– Сигурен съм. Докато ние правим догадки и опипваме в тъмното,

лейди Кармайкъл знае. И по някакви нейни си причини все още не ни казва нищо. Предпочита да се подложи на един страшен риск, вместо да наруши мълчанието си.

Денят мина толкова безлично, че ми приличаше на затишие пред буря. При това изпитвах странното усещане, че проблемът се приближава към своето решение. Опипах в тъмното, но скоро щях да прозра. Всички факти бяха налице – готови, чакащи мъничката искра, която да ги осветли и да ги спои един за друг, за да покаже тяхното значение.

И тя наистина се появи! По най-неочакван начин!

Това стана точно когато бяхме насядали както обикновено след вечеря в зелената гостна. Всички бяхме много мълчаливи. Стаята беше наистина тъй безшумна, че по пода пробяга мъничко мишле – и в този миг искрата блесна.

С един-единствен голям скок Артър Кармайкъл литна от стола си. Вибриращото му тяло се устреми като стрела след мишката. Тя изчезна зад ламперията, а той остана приклепнал там – целият нащрек, тялото му все още треперещо от напрежение.

Беше ужасно! Никога не бях ставал свидетел на такъв парализиращ миг. Вече не се чудех на какво ми напомняше Артър Кармайкъл с безшумната си походка и зоркия си поглед. В мислите ми се появи мълчиносно обяснение – безумно, невероятно, недопустимо. Отхвърлих го като невъзможно – немислимо! Но не можех да го изпусна от ума си.

Почти не си спомням какво стана след това. Всичко изглеждаше замъглено и нереално. Зная, че по някакъв начин се качихме горе и си пожелахме бързешком лека нощ, едва ли не страхувайки се да се погледнем в очите, за да не би да видим в тях потвърждение на опасенията си.

Сетъл се настани пред вратата на лейди Кармайкъл за първото дежурство и се уговорихме да ме събуди в 3 часа. За лейди Кармайкъл не се страхувах; бях изцяло погълнат от фантастичната си, невероятна теория. Казвах си, че е невъзможно – но мислите ми отново се връщаха като в някакво опиянение.

И тогава изневиделица покоят на нощта бе нарушен. Гласът на Сетъл се извиси във вик, отправен към мен. Втурнах се в коридора.

Той тропаше и блъскаше с все сила по вратата на лейди Кармайкъл.

– Дявол да я вземе тая жена! – викаше той. – Заклучила е!

– Но.

– То е вътре, човече! Вътре при нея! Не го ли чуваш? Иззад заключената врата свирепо се извиваше протяжен котешки вой.

А след него последва ужасяващ писък, после още един. Разпознах

гласа на лейди Кармайкъл.

– Вратата! – изреваха аз. – Трябва да я разбием! В следващата минута ще бъде прекалено късно.

Опряхме рамене и с всички сила я натиснахме. Чу се трясък – и ние едва не паднахме в стаята.

Лейди Кармайкъл лежеше на кревата си, окъпана в кръв. Рядко съм виждал по-страшна гледка. Сърцето ѝ още биеше, но раните ѝ бяха ужасни, защото кожата по шията ѝ беше цялата раздрана и разпокъсана. Потръпвайки от ужас, аз прошепнах:

– Ноктите. – Тръпка на суеверен ужас пробягна по тялото ми.

Внимателно промих и превързах раните и предложих на Сетъл да държим в тайна точния им характер, особено пред госпожица Патърсън. Написах телеграма за болнична сестра; тя трябваше да бъде изпратена още на сутринта, веднага щом отворят пощата.

Зората вече се прокрадваше през прозореца. Погледнах надолу към поляната.

– Облечи се и излез – обърнах се рязко към Сетъл. – Лейди Кармайкъл ще се оправи.

Скоро той беше готов и слязохме в градината.

– Какво смяташ да правиш?

– Ще изровя трупа на котката – казах кратко аз. Трябва да съм сигурен.

Намерих лопата в една барака и се хванахме на работа в подножието на голямото червено буково дърво. Накрая усилията ни се увенчаха с успех. Работата не беше приятна. Животното беше мъртво от една седмица. Но аз видях това, което исках.

– Ето котката – казах аз. – Същата, която видях в деня, когато пристигнах тук.

Сетъл я подуши. Все още се усещаше дъх на горчиви бадеми.

– Циановодород – каза той.

Кимнах.

– И какво мислиш? – попита той любопитно.

– Това, което и ти!

Предположението ми не беше новост за него – усетих, че и на него му беше хрумвало същото.

– Невъзможно – промърмори той. – Невъзможно! Това е в противоречие с всякаква наука – с цялата природа. – Гласът му се проточи и премина в тръпка. И онази мишка снощи – каза той. – Но. О! Не може да бъде!

– Лейди Кармайкъл – казах аз – е много странна жена. Тя притежава окултни способности – хипнотична сила. Нейните предци са дошли от Изтока. Можем ли да знаем как е използвала способностите си върху едно толкова слабо и обичливо създание като Артър Кармайкъл? И запомни, Сетъл, ако Артър Кармайкъл остане безпомощен имбецил, който ѝ е всецяло предан, целият имот остава фактически неин и на нейния син – за когото ти ми каза, че го обожава. А Артър щеше да се ожени!

– Но какво смяташ да правиш, Карстеърс?

– Няма какво да се прави – казах аз. – Ще сторим най-добре обаче, ако застанем между лейди Кармайкъл и отмъщението.

Лейди Кармайкъл бавно се възстановяваше. Точно както можеше да се очаква, раните и заздравяха – белезите от тази страшна атака тя щеше да носи вероятно до края на живота си.

Никога не се бях чувствал по-безпомощен. Силата, която ни беше победила, все още се ширеше непреодолима и макар засега утолена, едва ли щяхме да можем да я считаме за такава след известно време. Твърдо бях решил едно: веднага щом лейди Кармайкъл се възстановеше, тя трябваше на всяка цена да бъде отведена от Уолдън. Надявахме се все пак онази страховита проява да не я последва. Така минаваха дните.

Бях отбелязал 18 септември като дата на заминаването на лейди Кармайкъл. На сутринта на 14-и настъпи неочаквана развръзка.

Бях в библиотеката и обсъждах със Сетъл подробностите по състоянието на лейди Кармайкъл, когато в стаята нахълта разтревожена прислужничка.

– О, сър! – извика тя. – Бързо! Господин Артър падна в езерото. Стъпи върху лодката, а тя се наклони под краката му, той загуби равновесие и падна във водата! Видях го от прозореца.

Не чаках и миг повече, а хукнах от стаята, последван от Сетъл. Филис беше отвън и бе чула разказаното от прислужницата. Тя се завтече заедно с нас.

– Не е нужно да се страхувате – извика тя. – Артър е великолепен плувец.

Имах обаче някакво предчувствие и затичах двойно по-бързо. Повърхността на водата беше гладка. Празната лодка лениво се носеше отгоре – но от Артър нямаше и следа.

Сетъл съблече палтото и ботушите си.

– Влизам – извика той. – Ти вземи куката и се заеми да търсиш с другата лодка. Не е кой знае колко дълбоко.

Докато търсехме напрасно, времето ни се стори ужасно дълго.

Минаваха минута след минута. И тогава точно когато вече се бяхме отчаяли, намерихме безжизненото на вид тяло на Артър Кармайкъл и го понесохме към брега.

Докато съм жив, няма да забравя безнадеждната агония по лицето на Филис.

– Не, не – устните ѝ отказваха да изрекат ужасяващата дума.

– Недейте, недейте, скъпа моя – извиках аз. – Ще го оправим, не се бойте.

Но в себе си почти не хранех надежда. Беше стоял под водата половин час. Изпратих Сетъл до къщата за топли одеяла и други необходими вещи и сам започнах да правя изкуствено дишане.

Повече от час усърдно се мъчихме с него, но не забелязахме никакви признаци на живот. Кимнах на Сетъл отново да заеме мястото ми и доближих Филис.

– Боя се – казах тихо аз, – че нищо не става. На Артър не може да се помогне.

За момент тя остана напълно вцепенена, после внезапно се хвърли върху безжизненото тяло.

– Артър! – закрещя отчаяно тя. – Артър! Върни се при мен! Артър върни се, върни се!

Гласът ѝ отекна в тишината наоколо. В този миг докоснах ръката на Сетъл.

– Погледни! – казах.

Лека руменина плъзна по лицето на удавника. Проверих му сърцето.

– Продължавай с изкуственото дишане – извиках аз. – Идва в съзнание!

Този път минутите направо полетяха. За невероятно кратко време очите му се отвориха.

И тогава ненадейно усетих разликата. Това бяха интелигентни очи, човешки очи.

Те се спряха на Филис.

– Хей! Фил – промълви той едва-едва. – Ти ли си? Мислех, че ще дойдеш чак утре.

Тя още не смееше да проговори, но му се усмихна. Той се огледа, все по-озадачен.

– Но къде се намирам? И се чувствам отвратително! Какво ми става? Здравейте, доктор Сетъл!

– За малко да се удавите това е станало! – отвърна мрачно Сетъл.

Сър Артър се намръщи.

– Чувал съм, че било ужасно, когато дойдеш в съзнание! Но как е станало? Да не съм се превърнал в сомнамбул?

Сетъл разтърси глава.

– Ще трябва да го отнесем до къщата – казах аз и пристъпих напред.

Той се взря в мен и Филип ме представи.

– Доктор Карстеърс, отседнал е при нас.

Изправихме го между двамата и заедно се отправихме към къщата. Изведнъж той вдигна поглед, сякаш нещо му хрумна.

– Докторе, нали ще се оправя за 12-и?

– За 12-и? – казах бавно аз. – Имате предвид 12-и август?

– Да, идния петък.

– Та днес е 14-и септември – каза Сетъл рязко. Удивлението му беше съвсем явно.

– Но аз си мислех, че днес е 8-и август? Значи съм бил болен?

Този път бързо се намеси Филип с нежния си глас.

– Да – каза тя, – болен беше.

Той се намръщи.

– Нещо не ми е ясно. Когато снощи отидох да си легна, бях абсолютно здрав. Макар и да ми се присъниха някакви сънища, помня сънища. – Докато правеше усилие да си спомни, челото му се набръчка още повече. – Нещо – какво ли беше? Нещо страховито. Някой ми беше сторил нещо и аз страшно се ядосах, бях отчаян. И тогава сънувах, че съм котка – да, котка! Смешно, нали? Но сънят ми не беше смешен. По-скоро ужасен! Само дето не мога да си спомня. Замисля ли се, всичко се изпарява.

Положих ръка върху рамото му.

– Не се опитвайте да мислите, сър Артър – казах авторитетно аз. – Успокойте се за да забравите.

Той ме погледна озадачено и кимна. Чух как Филип въздъхна облекчено. Стигнаха бяхме къщата.

– Между другото – каза ненадейно сър Артър, – къде е майка?

– Тя беше болна – каза Филип, след като замълча за миг.

– О! Бедничката стара майка! – Гласът му прозвуча с неподправена загриженост. – Но къде е тя? В стаята си?

– Да – казах, – но по-добре да не я безпокоите.

Думите замръзнаха на устата ми. Вратата на гостната се отвори и лейди Кармайкъл, загърната в халат, излезе в антрето.

Очите ѝ се заковаха върху Артър и ако някога ми се е случило да видя поглед на абсолютен ужас, примесен с вина, то беше именно в този момент. Обезумяла от ужас, лицето ѝ едва ли изразяваше нещо човешко. Ръката ѝ инстинктивно се вдигна към шията ѝ.

Артър пристъпи към нея с момчешка обич.

– Здравей, майко! Значи и ти си пострадала? Страшно съжалявам.

Тя се дръпна рязко назад, очите ѝ се разшириха. И тогава най-изнедаващо, с писъка на обречена душа, тя падна назад през отворената врата.

Спуснах се да ѝ помогна, после кимнах на Сетъл да се доближи.

– Шшш – казах. – Заведи го без много шум горе и ела отново тук. Лейди Кармайкъл е мъртва.

След няколко минути той се върна.

– Какво беше това? – попита той. – От какво?

– От шока – казах мрачно аз. – Шока при вида на Артър Кармайкъл, действителния Артър Кармайкъл, възвърнат към живота! Или, както бих предпочел да го наречеш, от божията справедливост!

– Имаш предвид – подвоуми се той. Погледнах го право в очите, за да ме разбере.

– Живот за живот – казах аз многозначително.

– Но.

– О! Зная, че някакъв странен и непредвиден нещастен случай е позволил на духа на Артър Кармайкъл да се върне в тялото му. Но независимо от всичко, Артър Кармайкъл беше убит.

Той ме погледна изплашен.

– С циановодород? – попита той ниско.

– Да – отвърнах, – с циановодород.

Сетъл и аз никога не бяхме споделяли гласно подозренията си. Смушавахме се малко от тях. Според общоприетите схващания Артър Кармайкъл страдаше просто от загуба на памет, лейди Кармайкъл беше раздрала собствената си шия в поредния пристъп на лудост, а появата на сивата котка беше просто игра на въображението.

Но съществуват два факта, които за мен са безусловни. Единият е раздраният стол в коридора. Другият е още по-съществен. Намерен беше един каталог от библиотеката и след подробното му проучване беше доказано, че липсващият том е някаква стара и твърде любопитна книга върху възможностите за метаморфозата на човешките същества в животни!

И още нещо. С благодарност заявявам, че Артър не знае нищо.

Филис е заключила тайната на тези седмици в собственото си сърце и съм сигурен, че никога няма да ги разкрие пред съпруга си, когото обича безрезервно и който прекрачи бариерата на гроба си само при повика на нейния глас.

КРАЙ

© 1933 Агата Кристи
© 1991 Юлия Бучкова-Малеева, превод от английски

Agatha Christie
The Strange Case of Sir Arthur Carmichael, 1933

Сканиране, разпознаване и редакция: pqgolova, 2007

Публикация:

Агата Кристи. Чудовището на смъртта (Сборник разкази)
ИК „Пейо К. Яворов“

Agatha Christie. The Hound of Death. 1933

Свалено от „Моята библиотека“ [<http://purl.org/NET/mylib/text/4639>]